

samtidig med Afskaffelsen af Græsk begrundes ved, at der maa skaffes Plads for de moderne Fag. Opdragelsens Maal er at lære de unge at forstaa sig selv og den Tid, de leve i. Ganske rigtigt; kun bliver Spørgsmaalet, om det saa er den rette Vej at lade Undervisningen føre dem midt ind i det Samtidsliv, de dog endnu ikke ere begyndte at leve fuldt bevidst med i, hvis forvirrede Traade og Krydsninger den voksne vanskelig og Barnet slet ikke kan naa klart Overblik over, og hvis personlige Brydninger umuliggøre en objektiv, rolig Fremstilling, som al Undervisning og navnlig Skolens Undervisning nødvendig kræver. Hidtil har man, efter min Overbevisning med Rette, sat Skolens Opgave i at give de unge Betingelserne for at orientere sig i Samtiden, naar de en Gang komme saa vidt, at de maa danne sig en paa egen personlig Erfaring grundet Forestilling om dens Liv, ved at gøre dem bekendte med den Fortid, af hvilken Nutiden udvikler sig. Fortiden danner det naturlige afsluttede, historiske Undervisningsstof, der har afsat endelige Resultater, over hvilke det er muligt at skaffe sig et virkeligt Overblik og fælde en begrundet Dom, hvad der ikke lader sig gøre over for Samfundsforhold, der endnu ere i Udvikling, eller politiske og litterære Stridsspørgsmaal, hvori vi hver for sig ere Parter. Ganske vist hverken kan eller skal man holde Nutidslivet helt uden for Skolens Undervisning og Vejledning, men som direkte Undervisningsobjekt kræver det baade Forsigtighed og Forbehold.

Ved Siden af de Betæneligheder, jeg har gjort gældende over for Behandlingen af de moderne Sprog, er det min anden principielle Indvending mod den nye Plan, at den ganske har forladt denne historiske Opfattelse af Undervisningen. Med særlig Tydelighed fremgaar dette af den Maade, hvorpaa selve Historien tænkes behandlet som Skole- og Eksamenfag. Vistnok er Eksamensarbejdet særlig tyngende ved et Hukommelsesfag som Historie, og en Fordeling af Stoffet paa de forskellige forberedende og afsluttende Prøver kan være ønskelig. Men der er dog vist slaaet for meget af; naar det fremtidig paa intet Punkt i Skolen skal kontrolleres, om og hvorledes Disciplene have tilegnet sig store Partier af Fædrelands- og Verdenshistorien. Ved IV. Klasses Hovedeksamen prøves som hidtil kun i det sidste Aars Pensum, og ved Afgangseksamen kun i Danmarks Historie efter 1660 og den nyeste Historie fra 1789. At der her maa træffes særegne Bestemmelser for Privatister, er indlysende; men selv for Skoledisciplenes Vedkommende kan det blive smaat nok med Bekendtskabet til Oldtidens, Middelalderens og den nyere Historie. Vil man i dette Tilfælde beraabe sig paa, at Bestyrere og Lærere jo ere samvittighedsfulde Mænd, der nok skulle sørge for, at det fornødne bliver læst alligevel, saa ses det ikke, hvorfor man i andre Fag vil beholde hele vort Eksamens- og Kontrolsystem. Hvorfor foreskrives der f. Eks. udtrykkelig Prøve i „alt, hvad der er gennemgaaet af Samfundslæren“, dette Planens Kælebarn, der truer med at trænge Historien ganske ud af Reden med et detailleret Program, som nærmest synes anlagt paa statsvidenskabelig Eksamen? Man kunde godt have holdt sig til det forrige Forslags mindre fordringsfulde, „almindelige Oversigt over Danmarks Statsforfatning og Statsforvaltning“. Mere bliver det dog ikke til, og mere ere unge Mennesker uden personlig Erfaring hverken i det borgerlige eller politiske Liv heller ikke modtagelige for. Det vil endda væsentlig blive Udenadslæren ganske som selve Historien.

III.

Den Bestemmelse, at den nye Retning saa nær som muligt skal grundes paa almindelig Forberedelseseksamen, kan jeg give min Tilslutning, især hvis man ved en eventuel Indførelse af Retningen i Statens Skoler vil tage Skridtet fuldt ud og befri de egentlige Latinskoler for ethvert Tilhæng af Realkursus, saaledes som det allerede er Tilfældet med Metropolitanskolen og Herlufsholm. I Stedet maatte man saa forandre et vist Antal Statsskoler til rene Realskoler med en Overbygning af den nye Retning som højere Almendannelsesskole, omtrent som Tanken var i Regeringsforslaget af 1882. Med den selvstændigere og fulstændigere Udvikling, som Realskolen har faaet hos os frem for i de fleste andre Lande, lader dette sig meget vel gøre; naturligvis maatte der saa fra den aabnes Døre ud til Universitetet og Fagskolerne, da det jo nu en Gang er givet, at en højere Almendannelse hverken hos os eller noget andet Steds kan staa paa egne Ben uden bestemte Eksamensrettigheder, der give Adgang til bestemte Livsstillinger.